

Ha a nyár folyamán a skandináv országok közül Dánia felé vezetne utunk, mindenképp érdemes lesz feltérképezni a múzeumi kínálatot. Az 5,7 milliós országban ugyanis egymást érik az izgalmasabbnál izgalmasabb állami és magánalapítású múzeumok, kiállítóhelyek, melyek nemcsak a nagyvárosokban, hanem (a nagyvárosokból jól megközelíthető) vidéki helyszíneken, gyakran egészen különleges építészeti és természeti környezetben helyezkednek el.

Már a fővárosban, Koppenhágában is rengeteg láttnivaló várja a képzőművészetre éhes közönséget. A dán Nemzeti Galéria – a Statens Museum for Kunst, röviden csak SMK – gyűjteményében az 1300-as évektől napjainkig készült európai, dán és északi művek találhatók, festmények mellett kiemelkedően nagyszámú grafikai és gipszöntvény anyaggal (ez utóbbi – a Den Kongelige Afstøbningssamling – külön épületben található, csak bejelentkezéssel látogatható). A dán neoklasszicista szobrász, Bertel Thorvaldsen által alapított, saját műveit, illetve gyűjteményét bemutató Thorvaldsensmuseum Dánia első nyilvános múzeumaként 1848 óta szinte változatlan, ám a mai napig releváns és izgalmas formában működik a Dán Nemzeti Múzeum és a Christiansborg Palota szomszédságában. Szintén magánalapítású a Ny

A művészet helyei

Dán múzeumi körkép és az ARKEN

DUDÁS BARBARA

Carlsberg Glyptotek, amelynek magját a Carlsberg sörgyár alapítójának fia, Carl Jacobsen által létrehozott magángyűjtemény képezi, s amelyben a szerteágazó szobrászati anyag mellett francia impresszionista és posztimpresszionista művek, valamint az úgynevezett „dán aranykor” (1800–1850) festészetének kiemelkedő alkotásai is megtalálhatók. Kortárs művészettel az SMK időszaki kiállításai mellett többek között a dán Képzőművészeti Akadémiához tartozó Kunsthall Charlottenborg nagyszabású tereiben, továbbá a 13. században épült, több átalakításon átesett, 1795-ben pedig részlegesen leégett, volt Szent Miklós-templom épületében 2006 óta működő Nikolaj

PATRICIA PICCININI: *A fiatal család*, 2002, szilikon, műanyag, bőr, emberi haj, furnérlemez, 80×150×110 cm HUNGART © 2019

fotó: a művész jóvoltából

PATRICIA PICCININI: *A vigasztaló*, 2010, szilikon, műanyag, fém, rókaszőr, emberi haj, ruha, 60×80×80 cm HUNGART © 2019

Kunsthallenban, valamint a legrégebbi dán művészeti egyesület által a Salon des Refusés mintájára létrehozott Den Frie Udstilling faszerkezetes épületében is találkozhatunk.

Az igazán nagy volumenű, dedikáltan modern és kortárs művészettel foglalkozó múzeumokat azonban Koppenhágán kívül találjuk. Nemzetközi viszonylatban is jól ismert

a Jylland félszigeten fekvő Aarhus városában található, Ólafur Eliásson szivárvány panorámájáról (2011) és Ron Mueck ötméteres, *Fiú* című szobráról (1999) híres ARoS Aarhus Kunstmuseum, mely 2004 óta működik jelenlegi, többszintes, modern épületében. Szintén komoly nemzetközi ismertséget tudhat magának a Koppenhágától északra fekvő Humlebæk városka tengerpartján a hatalmas szoborparkkal és rengeteg

ARKEN, kiállítási enteriőr, 2013

ARKEN

fotó: Hanne Fuglbjerg

fotó: Lars Skaaning

zöld területtel körülölelt Louisiana Museum of Modern Art. Az 1958-ban, Knud W. Jensen üzletember által alapított múzeum kezdetben kifejezetten a dán modern művészetre koncentrált, ám mára az 1945 utáni egyetemes művészet egyik megkerülhetetlenül fontos gyűjteményét tudhatja magáénak, környezete pedig egyenesen mesébe illő.

Jóval kevésbé ismert a Koppenhágától délre fekvő Ishøj városának tengerpartján álló, alapvetően modern és kortárs művészettel foglalkozó múzeum, az ARKEN Museum for Moderne Kunst, melyet 1996-ban nyitott meg II. Margit dán királynő. Eredeti tervek szerint az épület közvetlen a tengerpartra helyezték volna el, mely mintegy partra vetett hajóként ágyazódott volna bele a természeti környezetbe. Az ötletet azonban műtárgyvédelmi és épületbiztonsági szempontok miatt elvetették, így a múzeum a tengertől némiképp távolabb épült végül fel, mai sziget jellegű kialakítását pedig csupán egy 2016-os adományozásnak köszönhetően nyerte el. Az építkezés körüli óvatosságra valószínűleg a roskildei Viking Hajó Múzeum – Vikingskibsmuseet – esetéből tanultva volt szükség. A 60-as évek végén megnyitott hajómúzeum ugyanis az eredeti viking hajók feltárási helyének közelében, közvetlen a vízparton áll. A tengerszint folyamatos emelkedése miatt 2013-ban komoly károkat szenvedett az épület, a tavalyi évben pedig már a múzeum lebontásáról szóló hírek is felröppentek.

Az ARKEN tehát mindent megtett annak érdekében, hogy gyűjteménye és kiállítóterei a lehető legnagyobb biztonságban legyenek, ugyanakkor az épület tervezésekor nem vetették el teljesen a hajómetaforát. A kiírt pályázatot végül egy fiatal építész, Søren Robert Lund nyerte el Zaha Hadid és Frank Gehry nyomdokain járó dekonstruktivista tervével.

Az összesen több mint 13 ezer négyzetméternyi kiállítótér egy hangsúlyos átló mentén szerveződik az egyes szintek közötti fémlépcsős összeköttetéssel, a felsőbb szinteken elegáns hajókra emlékeztető ablaknyílásokkal. A múzeum gyűjteménye alapvetően az 1990 utáni időszak dán és északi kortárs művészetre fókuszál (például Elmgreen & Dragset, Jeppe Hein, Ólafur Elíasson, Tal R), ám olyan jelentős nemzetközi nevek is szerepelnek az állandó kiállítás szekcióiban, mint Damien Hirst, Anselm Reyle, Candice Breitz vagy Ai Weiwei. Időszaki kiállítási programjában egységiesen helyet kapnak a 20. századi dán művészettörténet „klasszikus” alakjai, így például Egill Jacobsen, Wilhelm Freddie, Thorbjørn Lausten, Claus Carstensen, Carl-Henning Pedersen, Asger Jorn és a COBRA csoport, Henry Heerup, Morten Stræde és Bjørn Wiinblad, ugyanakkor Van Gogh-tól Christian Boltanskiig a legnagyobb nemzetközi nevek is szerepelnek a múzeum egyéni és csoportos kiállításain.

Jelenleg Patricia Piccinini (1965) ausztrál kortárs művész *A World of Love* című, nagyszabású egyéni kiállítása látható az ARKEN kiállítóterein, mely az első önálló tárlata az északi országokban. A Sierra Leone-i születésű Piccinini a 2003-as Velencei Biennálé ausztrál pavilonjának kiállítójaként tett szert nemzetközi ismertségre *We Are Family* című groteszk, genetikai mutánsokra emlékeztető szobrával. Művei leggyakrabban szilikon, üvegszál, nylon, műanyag, illetve emberi haj és ruha felhasználásával készül (esetenként hang- és videóinstallációval kísért) hiperrealista szoborinstallációk, a groteszk és a gyönyörű határán mozgó érzéki tanulmányok az emberi létezés, az evolúció, az ember-állat viszony, a klímaváltozás és a technológia napjainkban nagyon is égető kérdéseiről. Piccinini volt az a művész, akit 2016-ban az ausztrál Közlekedési Baleseti Bizottság világsajtót is bejárt Meet Graham-programjában az autóbalesetek túlélésére optimalizált emberi lény, Graham figurájának megalkotásával is megbíztak.

Az ARKEN kiállításán Piccinini csodálatos lényei – emberi vonásokkal bíró állatok és gépek, állatias, mutáns emberi alakok – zavarba ejtően harmonikus együttélésének

fotó: a művész, főtáblából

PATRICIA PICCININI: *A pár*, 2018,

szilikon, műanyag, bőr, emberi haj, talált tárgyak, 41,9×168×64,8 cm HUNGART © 2019

lehetünk tanúi. Tod Browning 1932-es *Szörnyszülöttek* című filmjével ellentétben Piccinini szörnyszülötteinek tekintete, mosolya, egymás iránti gyengédsége az emberiség, valamint az állat- és növényvilág együttélésének egyfajta félelem nélküli, ideális (jövő-) képét vetítik elénk. A művész a létezés legváltozatosabb formáinak felvonultatásával mutat rá az ember alapvető sebezhetőségére, a természetes és a természetellenes között húzódozó finom és folyamatosan elmozduló határvonalra, a létezés és a teremtés feltételeinek sokszor aggasztó iramú változásaira – és egyben a művész és a művészet társadalomban betöltött kortárs szerepére, helyére is.

A kiállításon szereplő művek közül a 2017-es *The Struggle* (A küzdelem) című alkotás, mely a művész által „technológiai vadonak” nevezett képzeletbeli hely állatias vonásokkal bíró gépeit (ebben az esetben ragadozó és áldozat alakját öltő motorjait) ábrázolja, a kiállítást követően az ARKEN gyűjteményébe kerül. A kiállítás 2019. szeptember 8-ig látogatható.